

Archeologienota

RVK Willebringen UD wegen
Deel 7

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens.....	1
2	Gemotiveerd advies	2
3	Programma van Maatregelen	4

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	RVK Willebringen UD wegen Deel 7
Ligging	Gemeenten Boutersem, Bierbeek, Hoegaarden en Tienen, provincie Vlaams-Brabant
Kadaster	Hoegaarden Afd 2, Sectie A, perceel 906a, 966a Boutersem Afd 3, Sectie C, Percelen 461a, 471a Bierbeek Afd 4 Sectie A, Percelen 352a Openbaar domein
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2026-0611
Uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2026F359)
Bewaarplaats archief	KBR

Actoren

Auteurs	Ben Van Genechten & Peter Hazen
Betrokken actoren	Ben Van Genechten (archeoloog) Peter Hazen (archeoloog)
Betrokken derden	Nvt

Plangebied

Oppervlakte plangebied	Ca. 13.362 m ²
Kartering gewestplan	Woongebied met een landelijk karakter (0102) Agrarische gebieden (0900) Natuurgebieden (0701) Parkgebieden (0500)

De gebruikte administratieve plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ Geopunt Vlaanderen 2026 – administratief, historisch, orthofotografisch

² Databank Ondergrond Vlaanderen 2026 – geografisch

2 Gemotiveerd advies

Algemeen

Het plangebied situeert zich in het landbouwgebied tussen de bewoonde kernen van Opvelp (Bierbeek), Neervelp, Willebringen (Boutersem), Meldert (Hoegaarden) en Kuntich (Tienen). De regio wordt doorsneden door een aantal kleinere wegen en in het noorden ligt de autosnelweg E40.

De archeologienota kadert binnen het omvangrijke ruilverkavelingsproject RVK Willebringen, dat zich uitstrekt over een gebied van ca. 2.600 hectare. Het plangebied werd, volgens de geplande werken, opgedeeld in 14 deelzones. Het betreft telkens smalle stroken bedoeld voor de aanleg van nieuwe wegen, grachten en een dijk. Het terrein zelf bestaat delen van weilanden, akkerlanden en soms bestaande onverharde landbouwwegen. Binnen het plangebied zijn geen woningen noch structuren aanwezig. Het gaat om een landelijk gebied.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en de historische kaarten is gebleken dat de betrokken percelen lang in gebruik waren als akker- of grasland en dus vanaf de 18de eeuw tot op heden onbebouwd gebleven zijn. In een aantal zones is op de locatie van de nieuwe wegaanleg reeds een onverharde weg aanwezig, het gebruik hiervan heeft het aanwezige bodemarchief mogelijk reeds beperkt aangetast. Er zijn verder geen aanwijzingen voor grootschalige ingrepen binnen het plangebied.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen tussen +60 m TAW en +100 m TAW. Het situeert zich op en rond de noordelijke uitloper van een heuvelrug. De afwisseling tussen heuveltoppen en dalen is duidelijk te merken in het hoogteprofiel waar de plotse hoogteverschillen wijzen op de insnijding van een waterloop in het reliëf.

Het bodembestand lijkt dus niet in grote mate aangetast te zijn gedurende de laatste eeuwen. Plaatselijk zijn er mogelijk wel verstoringen aanwezig door het gebruik van de onverharde wegen enerzijds en door bodem- en bewerkingserosie anderzijds. Op basis van dit bureauonderzoek kunnen hierover verder geen uitspraken gedaan worden.

Archeologische verwachting per periode

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.

Op basis van de landschappelijke ligging van het plangebied en vele aanwezige archeologische waarden in de directe omgeving van het plangebied kan een archeologische verwachting opgesteld worden.

Steentijd: In de nabije omgeving zijn reeds een aantal lithische artefacten aangetroffen, deze werden echter voornamelijk tijdens veldprospecties of als losse vondsten waargenomen. Het uiterste noorden van deelgebied 3 valt binnen ID 981160, waar een verkennend archeologisch booronderzoek werd uitgevoerd. Hierbij werd één vuursteen afslag in een boring gevonden. Tevens werd er ook een afslag aan het oppervlak aangetroffen. Het waarderend booronderzoek leverde geen bijkomende resultaten op. Er zijn dus nog geen volledige steentijdartefactensites aan het licht gekomen. Ondanks dat de vondsten momenteel dus niet meer kunnen vertellen over de inplanting in of de gebruiksgeschiedenis van het landschap, wijzen ze wel duidelijk op een prehistorische activiteit in de regio. De paleolandschappelijke ligging van verschillende delen van het plangebied creëert een verhoogde verwachting op steentijdmateriaal of -sporen. Het gaat immers om terreinen op de heuvelruggen of flanken vlakbij een beekvallei. Dit is een gunstige locatie voor steentijdbewoning, aangezien de toenmalige mens zich het liefst in de nabijheid van water vestigde. De verwachting voor resten uit de steentijd wordt dus eerder als hoog ingeschat.

Metaaltijden tot de middeleeuwen: Dezelfde landschappelijke en archeologische bronnen wijzen op een langdurige aanwezigheid van de mens in deze regio. Indicatoren over het landgebruik in de metaaltijden zijn voor deze regio schaars. Uit de Romeinse periode zijn verschillende oppervlaktevondsten in de nabije omgeving, maar ook de Romeinse villa van Meer op iets grotere afstand bekend, en ook de vicus van

Tienen ligt in de ruime omgeving. Deelgebied 3 valt gedeeltelijk binnen ID 993785, waar tijdens proefsleuvenonderzoek drie Romeinse sporen werden vastgesteld, samen met meerdere vondsten. Deelgebied 6 bevindt zich binnen een zone (ID 1075) waar tijdens geofysisch onderzoek en proefsleuvenonderzoek in 2004-2005 mogelijke uitbraaksporen, funderingsresten en puin- en afvallagen van een Romeinse villa werden vastgesteld. Recenter gravend onderzoek uit 2013-2014 liet echter niet toe de functie of het gebruik van de site nader te interpreteren. Door de sterke erosie is de vindplaats te zwaar aangetast om nog betrouwbare conclusies te kunnen trekken.

Voor de middeleeuwen zijn opnieuw voornamelijk losse vondsten gekend. Regelmatig zijn vondsten uit deze perioden aangetroffen tijdens veldprospecties, maar zelden werd een eventuele menselijke aanwezigheid uit de metaaltijden en middeleeuwen bevestigd tijdens een archeologisch vervolgonderzoek. De vondsten wijzen wel op een duidelijke aanwezigheid van de mens gedurende deze perioden in de nabije omgeving van het plangebied. Bovendien creëert de landschappelijke ligging opnieuw een verhoogde verwachting. Er kan bijgevolg een hoge verwachting geformuleerd worden voor resten van sporensites en menselijke aanwezigheid uit de metaaltijden tot de middeleeuwen.

Late middeleeuwen tot nieuwste tijd: Vanaf de late middeleeuwen zijn enkele bouwwerken zoals verschillende hoeven, kerken, watermolens en sites met walgracht gekend in de omgeving. Deze zijn echter lokale fenomenen en hebben geen directe weerslag op het plangebied. Uitzondering is deelgebied, dat zich naast de voormalige hoeve van het Van Dalecollege te Leuven situeert (ID 2516). Opgravingen in de schuur toonden echter aan dat er geen oudere sporen dan de 18de eeuw aanwezig zijn. Historische kaarten geven aan dat de andere terreinen vanaf de 18de eeuw onbebouwd blijven. Resten van bouwwerken uit deze perioden zijn dus niet te verwachten op basis van het gekende kaartmateriaal. Voor deze periode geldt dus een eerder lage verwachting maar het is niet uitgesloten dat andere resten of bodemsporen zich binnen het plangebied bevinden.

Op basis van luchtfotografie zijn zowel binnen als net buiten het plangebied meerdere onbepaalde sporen/structuren waargenomen. Dit is het geval voor zowel deelgebied 2 (ID 510), deelgebied 3 (ID 703), deelgebied 12 (ID 518 & 519) als deelgebied 13 (ID 458).

Aan de hand van bovenstaande kan gesteld worden dat voor de plangebieden een hoge archeologische verwachting geldt voor alle perioden, vanaf de steentijd tot en met de nieuwe tijd. De geplande ingrepen vinden echter grotendeels plaats binnen bestaande, halfverharde of verharde wegen en grachten. Bovendien zijn de meeste ingrepen relatief ondiep, waardoor ze waarschijnlijk niet dieper gaan dan de bouwvoor. De dijk wordt uitgevoerd in ophoging. Daarbij gaat het steeds om smalle tracés, waardoor van eventueel aanwezige vindplaatsen weinig ruimtelijk inzicht zou worden verkregen. In het geval van sporensites, die een wijde spreiding kennen, dient immers voldoende oppervlakte blootgelegd te worden om relevante kenniswinst te bekomen. Ook in de reeds in akte genomen archeologienota's (zie hoger; Archeologische voorkennis) zijn de te smalle stroken omwille van deze ruimtelijke beperking afgeschreven voor verder archeologisch vervolgonderzoek. Bijgevolg heeft verder onderzoek in het kader van de geplande werken een **laag potentieel op kennisvermeerdering**.

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aanwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden en is laag, vanwege de smalle breedte en beperkte diepte van de ingrepen. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek³ is verder vooronderzoek niet aangewezen.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019, fig. 3

3 Programma van Maatregelen

N.v.t.

Meldingsplicht

In dit dossier wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. Dit betekent echter niet dat de initiatiefnemer wordt ontslaan van de meldingsplicht. Bij het aantreffen van een archeologische toevalsvondst geldt nog steeds een wettelijke meldingsplicht, conform het Onroerenderfgoeddecreet. De vinder is verplicht dit te melden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed en/of de bevoegde lokale overheid.